

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 Рс 062698 17 Рев
Бања Лука, 24.8.2017. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Росе Обрадовић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Јадранке Станишић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице Ж.Г. из Б.Л., заступане по пуномоћницима Д.М., адвокату из Б.Л., те В.Љ., адвокату из П., против туженог Института за ... Б.Л., заступаног по пуномоћнику Б.Р., адвокату из Б.Л., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизијама тужитељице против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 062698 16 Рсж од 24.10.2016. године, на сједници одржаној 24.8.2017. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизије се одбијају.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 062698 09 Рс од 29.01.2016. године одбијен је захтјев тужитељице којим је тражила: да се утврди правна ваљаност уговора о раду на неодређено вријеме број 500 - 3133/08 од 14.7.2008. године; да се тужени обавезе да је распореди на радно мјесто начелника Службе за ... (даље: Служба за ...; да се тужени обавезе да јој исплати разлику плате за период од јуна 2013. године до августа 2015. године са законском затезном каматом од доспјећа сваке појединачне плате до исплате; да се тужени обавезе да јој исплати накнаду по основу рада на пројектима са законском затезном каматом. Тужба тужитељице је одбачена у дијелу којим је тражила да се тужени обавезе да јој исплати разлику плате за период од октобра 2009. до јуна 2013. године. Тужитељица је обавезана да туженом накнади парничне трошкове у износу од 3.276,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 062698 16 Рсж од 24.10.2016. године жалба тужитељице и прва допуна жалбе су одбијене и првостепена пресуда потврђена, док је друга допуна жалбе одбачена као неблаговремена.

Благовременим ревизијама тужитељица побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се обје нижестепене пресуде преиначе тако да се у цијелости усвоји тужбени захтјев или да се побијана пресуда укине и предмет врати на поновно суђење.

У одговору на ревизије тужени предлаже да се ревизије одбију као неосноване.

Ревизије нису основане.

Предмет спора у овој правној ствари је захтјев тужитељице: да се утврди правна ваљаност уговора о раду на неодређено вријеме број 500-3133/08 од 14.7.2008. године; да се тужени обавезе да је распореди на радно мјесто начелника Службе за ...; да се тужени обавезе да јој исплати разлику плате за период од октобра 2009. до августа 2015. године и накнаду за рад на пројектима, све са законском затезном каматом.

Овако постављен захтјев тужитељица темељи на тврдњи да је незаконито распоређена са радног мјеста начелника Службе за ... на друго радно мјесто, ради чега јој је и плата смањена те јој онемогућено да радом на пројектима остварује додатна примања.

По проведеном поступку нижестепени судови су утврдили: да је тужитељица 1994. године код туженог засновала радни однос на неодређено вријеме; да је на основу уговора о раду на неодређено вријеме број 500-3133/08 од 14.7.2008. године тужитељица распоређена на радно мјесто начелника Службе за ...; да је новим уговором о раду на неодређено вријеме број 500-5030/08 од 17.11.2008. године тужитељица распоређена на радно мјесто в.д. начелника Службе ...; да је након тога тужитељици понуђен нови уговор о раду, који је она прихватила и 10.3.2009. године закључила нови уговор којим је распоређена на радно мјесто начелника Службе ...; да је због укидања Службе ... тужитељици овај уговор отказан 02.9.2009. године и истовремено јој понуђено закључење новог уговора о раду на неодређено вријеме, што је она прихватила и закључила уговор о раду којим је распоређена на радно мјесто доктора медицине-специјалисте социјалне медицине; да је тужитељица поновно 23.8.2011. године закључила уговор о раду којим је распоређена на исто радно мјесто; да је и овај уговор отказан, а тужитељици понуђен други уговор, коју понуду је она прихватила и 28.3.2012. године са туженим закључила уговор о раду на неодређено вријеме којим је поновно распоређена на напријед наведено радно мјесто.

Темељем оваквог чињеничног утврђења нижестепени судови су закључили да је захтјев тужитељице неоснован јер она није оспорила ваљаност уговора о раду које је закључила након уговора од 14.7.2008. године, а закључивањем тих нових уговора престао је важити уговор од 14.7.2008. године. Стога судови у овом спору нису могли испитивати законитост накнадно закључених уговора о раду којим је тужитељица распоређена на послове у складу са својом стручном спремом. Из тих разлога нижестепени судови су судили тако што су одбили захтјев тужитељице.

Одлуке нижестепених судова су правилне.

Одредбама члана 137. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 55/07 - Пречишћени текст, даље: ЗР) је прописано да послодавац може раднику отказати уговор о раду уз истовремену понуду за закључење уговора о раду под измијењеним условима.

Када се имају у виду чињенице: да је тужитељица на основу уговора о раду број 500-3133/08 од 14.7.2008. године била распоређена на радно мјесто начелника Службе за ..., да је новим уговором о раду иста распоређена на радно мјесто в.д. начелника Службе ..., а потом и начелника ове Службе, да би јој након тога у смислу одредаба члана 137. став 1. ЗР била понуђена још 3 уговора о раду којим је иста распоређена на радно мјесто доктора медицине - специјалисте социјалне медицине, које уговоре је она прихватила, да ово радно мјесто одговара њеној стручној спреми и радним способностима те да тужитељица није оспоравала ваљаност односно допуштеност напријед наведених измијењених уговора о раду, овај суд налази да је правилан закључак нижестепених судова да је тужбени захтјев неоснован.

Уговор о раду је конститутивни акт у заснивању радног односа радника и њиме се регулише садржина тог односа (члан 19. ЗР). Члан 137. ЗР регулише материју условног отказа уговора о раду. Измијењене околности се могу односити на промјену радног мјеста одн. врсте посла, обим права из радног односа, услове и мјесто рада те друге околности које послодавац понуди раднику. У оваквим случајевима послодавац не може понудити раднику мањи обим права из радног односа од оног који му је загарантован законом и колективним уговором. Ако радник прихвати понуду послодавца за закључење уговора о раду под измијењеним условима (као у конкретном случају), задржава право да код надлежног суда оспорава допуштеност такве измјене уговора.

У овом случају, како су то нижестепени судови правилно запазили, тужитељица није оспоравала допуштеност измјена уговора о раду односно није оспоравала законитост накнадно закључених уговора у смислу члана 137. став 3. ЗР већ је тражила утврђење правне ваљаности првог уговора о раду од 14.7.2008. године. Међутим, ваљаност тог уговора тужени није ни оспоравао, а овај уговор је био на снази све док између странака није закључен нови уговор 17.11.2008. године. Ово стога што не могу истовремено егзистирати два уговора о раду па се има сматрати да је закључењем новог уговора претходни уговор престао важити.

Не стоји навод ревиденткиње да накнадно закључени уговори о раду под измијењеним условима не могу производити правно дејство јер јој претходно није отказан уговор о раду од 14.7.2008. године. Ово из разлога што тужитељица у преклузивним роковима из члана 118. ЗР није побијала ваљаност и допуштеност измијењених уговора о раду (члан 137. став 3. ЗР) па је остварена неоторива законска претпоставка о њиховој законитости. Због тога није било основа да се нижестепени судови у овом спору упуштају у оцјену законитости измијењених уговора о раду.

С обзиром да тужитељица није побијала измјене уговора о раду, није основан ни њен захтјев да јој се досуди разлика плате, јер је она примала плату за послове на које је била распоређена, што је у складу са чланом 90. ЗР.

Према одредби члана 118. став 2. ЗР, тужбу за заштиту права из радног односа радник може поднијети суду у року од годину дана од сазнања за повреду права, а најдаље у року од 3 године од дана учињене повреде.

Није спорно да је тужбом од 27.4.2009. године тужитељица само тражила утврђење ваљаности уговора о раду којим је била распоређена на радно мјесто начелника Службе за ... и обавезивање туженог да је поновно распореди на то радно мјесто. Тек у поднеску од 25.6.2014. године тужитељица је по први пут поставила захтјев за исплату разлике плате па је материјално право правилно примјењено када је тужба за исплату плате одбачена као неблагоприятна у погледу свих потраживања на име плате која су доспјела до јуна 2013. године. Наиме, овдје се не ради о тужби за накнаду штете већ о тужби за заштиту права из радног односа, јер је право на плату (а самим тим и право на исплату разлике плате) једно од основних права из радног односа. У сваком случају, све да су и тачни наводи тужитељице да није било мјеста одбацивању дијела тужбе због неблагоприятности, њен захтјев по овом основу би у цијелости био одбијен јер се ради о акцесорном захтјеву који дијели судбину главног захтјева (овдје: захтјев за утврђење ваљаности уговора о раду и распоређивање тужитељице у складу са тим уговором).

Беспредметан је приговор ревизије да је тужитељица у овој парници тражила да суд одреди привремену мјеру обезбјеђења, о чему није одлучено, јер је она на припремном рочишту одустала од свог приједлога за одређивање привремене мјере.

Није тачна ни тврдња тужитељице да је новим уговором о раду она распоређена на непостојеће радно мјесто начелника Службе .... Према општем акту туженог о организацији и систематизацији радних мјеста, ова Служба је укинута тек у јулу 2009. године, када је донесен нови Правилник, што је и био разлог да се тужитељица распореди на друге послове (доктор медицине - специјалиста социјалне медицине). Међутим, како је напријед речено, суд се не може упуштати у оцјену чињеница од којих зависи ваљаност нових уговора о раду обзиром да је тужитељица пропустила преклузивне рокове у којима је могла да побија њихову законитост.

Из проведених материјалних доказа произлази да је тужени 02.9.2009. године тужитељици отказао уговор о раду којим је иста била распоређена на радно мјесто начелника Службе ... са понудом закључења уговора под измијењеним условима, коју понуду је она прихватила, након чега је распоређена на послове доктора медицине - специјалисте социјалне медицине. Тужени је на исти начин поступио и 28.3.2012. године када је тужитељици отказао уговор о раду закључен 2011. године и понудио јој нови уговор под измијењеним условима, коју понуду је она такође прихватила. Стога се не може прихватити тврдња тужитељице да су нови уговори закључивани без претходног отказа ранијег уговора. Околност што у писменој форми није отказан уговор о раду од 14.7.2008. године нема утицаја на рјешење спора јер је закључивањем новог уговора о раду цитирани уговор престао важити. То је констатовала и надлежна инспекција која је у свом извјештају, између осталог, навела да се има сматрати да је закључивањем новог уговора о раду ранији уговор отказан и понуђен нови под измијењеним условима. Уосталом, већ претходно је речено да се у овој парници више не може испитивати ваљаност и допуштеност извршених измјена уговора из горе наведених разлога.

Нижестепени судови нису погријешили ни када су одбили захтјев тужитељице за исплату накнаде на име рада на пројектима. Наиме, неспорно је да

она није радила на пројектима па јој не припада право на накнаду по том основу. Из исказа свједока З.К., који су нижестепени судови правилно оцијенили скупа са осталим provedеним доказима, сагласно одредби члана 8. Закона о парничном поступку (“Службени гласник Републике Српске” број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), произлази да су критерији за одабир лица која се ангажују за разне пројекте стручност и воља за учествовање у пројектима, а не радно мјесто на које је то лице распоређено те да је разлог што тужитељица у спорном периоду није учествовала у раду на пројектима тај што је нико за то није предложио, при чему треба узети у обзир и да 90% запослених доктора никада није учествовало у пројектима те на тај начин остваривало допунску зараду.

Имајући у виду да тужитељица у овом спору није тражила заштиту по основу мобинга (члан 112. у вези са чланом 111. став 5. ЗР), а према стању списка она је у другој парници поднијела тужбу по том основу, беспредметни су ревизиони приговори којима се истиче да је тужитељица била жртва мобинга и да су стога у овој парници судови били дужни примијенити Закон о забрани дискриминације („Службени гласник БиХ” број 59/09).

Према свему наведеном, ревизионим наводима није доведена у питање правилност и законитост нижестепених пресуда, због чега је одлучено као у изреци, а на основу одредбе члана 248. ЗПП.

Предсједник вијећа
Роса Обрадовић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић